

ANDRZEJ WRÓBLEWSKI

SCENARIUSZ 1: ROZSTRZELANIA

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

1927 — 1957

2012 —

FUNDACJA
ANDRZEJA
WRÓBLEWSKIEGO

SŁOWO WSTĘPNE

Oddajemy w Państwa ręce trzy scenariusze zajęć wiedzy o kulturze oparte na twórczości – obrazach i tekstach – Andrzeja Wróblewskiego:

1. *Śmierć ma kolor niebieski. „Rozstrzelania” Andrzeja Wróblewskiego*
2. *Wszystkie dworce są takie same. Doświadczenie przesiedleń w powojennej Polsce*
3. *Sztuka społeczna według Andrzeja Wróblewskiego*

Wykorzystanie każdego z nich można połączyć z lekturą materiałów dotyczących życia i charakteru Wróblewskiego (*Andrzej Wróblewski: biogram i sylwetka z cytatów*).

Bezpośrednią inspiracją dla powstania scenariuszy była wystawa „Obok. Polska-Niemcy. 1000 lat historii w sztuce” (23.09.2011-09.01.2012, Martin-Gropius-Bau, Berlin, kuratorka: Anda Rottenberg) oraz towarzyszący jej film edukacyjny pt. „Noc w galerii”, zrealizowany przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej. Film i sześć scenariuszy lekcji historii przeznaczonych dla klas gimnazjalnych spotkało się z bardzo dobrym przyjęciem ze strony nauczycieli. Dlatego postanowiliśmy zaproponować kolejne scenariusze, tym razem skierowane do nauczycieli Wiedzy o kulturze. Materiały do obu przedmiotów są dostępne na stronie internetowej projektu www.fwpn.org.pl.

Zgodnie z rekomendacjami podstawy programowej Wiedzy o kulturze, przygotowując drugą partię scenariuszy, położyliśmy nacisk na dzieła i problemy dwudziestowieczne. Twórczość Wróblewskiego jest doskonałym punktem wyjścia do rozmowy m.in. o przepracowywaniu przez artystów traumy wojennej, próbie opisu doświadczenia życia tuż po wojnie, przesiedleniach na Ziemię Odzyskaną czy z zupełnie innej perspektywy – o społecznej misji sztuki. Tworząc kolejne scenariusze, trzymaliśmy się zasady łączenia prac Wróblewskiego z aktualnymi tekstami kultury. Za każdym razem istotne było dla nas zestawianie prac wywodzących z różnych rejestrów kultury – sztuki wysokiej i kultury masowej. Antropologiczne podejście, które opiera się na takich zestawieniach, pozwala także zbliżyć omawiane tematy do codziennych doświadczeń uczniów i sprawić, że temat będzie dla nich bardziej przystępny.

Interpretowanie sztuki i kultury wizualnej to próba udzielenia własnych odpowiedzi na pytania stawiane nam przez artystę, jego pracę lub inny przedmiot kultury. W przypadku sztuki i kultury XX wieku często zdarza się jednak tak, że nie wiemy, jakie pytanie należałoby zadać. Dlatego proponowane scenariusze składają się właśnie z takich pytań, nad którymi warto się zastanowić, oglądając obrazy Wróblewskiego, miejskie murale, fotografie z konkursu Word Press Photo itd. Do pytań nie dodajemy żadnego klucza, zakładając, że nie istnieją jednoznaczne i wyczerpujące odpowiedzi w kwestii interpretacji kultury i sztuki. Zamiast tego zawarliśmy w materiałach teksty i cytaty, które mogą pomóc znaleźć satysfakcjonującą interpretację i nadać obrazom odpowiedni kontekst. Są to fragmenty książki Filipa Springera pt. „Miedzianka. Historia znikania”, tekst piosenki Jacka Kaczmarskiego, wycinki prasowe, wypowiedzi artystów zafascynowanych twórczością Wróblewskiego lub po prostu jego przyjaciół i rówieśników. Zakładamy, że analiza tak różnorodnych tekstów kultury będzie wzbogacać język opisu uczniów, pogłębi ich umiejętność uważnej obserwacji i wysnuwania wniosków popartych argumentami.

Projekt jest realizowany przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej i ma na celu pogłębienie refleksji nad powojennymi doświadczeniami Polaków i Niemców, a także wykorzystania dziedzictwa kulturowego powstałego w wyniku traumy powojennej do pracy z młodym pokoleniem tak, aby młodzi mogli lepiej zrozumieć złożoność procesów historycznych i ich oddziaływanie na kulturę.

ANDRZEJ WRÓBLEWSKI – SYLWETKA Z CYTATÓW

Autoportret z odbiciem w szybie, ok. 1950

Dzięki uprzejmości Fundacji Andrzeja Wróblewskiego

Autoportret z żoną III, maj 1954

Dzięki uprzejmości Fundacji Andrzeja Wróblewskiego

Andrzej Wróblewski (1927, Wilno – 1957, Tatry) – malarz, publicysta, krytyk sztuki, najbardziej legendarna postać polskiej sztuki XX wieku. Urodził się w Wilnie, swoje pierwsze artystyczne próby wykonywał pod okiem matki, Krystyny Wróblewskiej. II wojna światowa, w której jako mały chłopiec nie brał czynnego udziału, ale był już na tyle dojrzały, aby ją świadomie obserwować i zapamiętać, odcisnęła na nim i jego twórczości szczególne piętno. W roku 1941 był świadkiem śmierci ojca, który zmarł wskutek ataku serca podczas rewizji przeprowadzonej przez wojska sowieckie w rodzinnym mieszkaniu. Po zakończeniu wojny, w 1945 roku, Krystyna Wróblewska razem z synami: Andrzejem i Jerzym, dołączyli do grupy repatriantów i przenieśli się z Wilna do Krakowa.

W Krakowie Wróblewski zdaje maturę i zapisuje się na studia z zakresu historii sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz malarstwa i rzeźby na krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Jest zdolnym i nagradzanym studentem. Jego kadra profesorska składa się z malarzy z kręgu kapistów, którzy cenią formalne właściwości sztuki, umiejętność budowania przestrzeni za pomocą koloru i faktury. Są to m.in. Eugeniusz Eibisch i Hanna Rudzka-Cybis.

Malarstwo zbudowane na takich założeniach nie wystarcza młodemu Wróblewskiemu, który, jak pisze w swoich programowych tekstach, od sztuki oczekuje społecznego zaangażowania, bliskości z odbiorcą oraz przedstawiania wyraźnych, czytelnych historii. Spór między nim a profesorami zaostrza się. Wróblewski pociąga za sobą innych studentów. W 1949 roku zakładają razem Grupę Samokształceniową – studencką, dobrowolną inicjatywę, której celem jest samodzielna edukacja. Wróblewski twierdzi, że skoro profesorowie nie uczą ich potrzebnych umiejętności, muszą je wypracować sami. Do grupy należą: Przemysław Brykański, Ala Bunsch, Witold Damasiewicz, Barbara Gąsiorowska, Konrad Natęcki, Andrzej Strumiłło, Andrzej Wajda i Andrzej Wróblewski, który przyjmuje rolę nieformalnego ideologa grupy. Pewność własnych obserwacji czerpie między innymi z doświadczenia półrocznego stypendium w Holandii, które odbył rok wcześniej.

W 1949 roku Wróblewski bierze udział w I Wystawie Sztuki Nowoczesnej – manifestacji powojennych artystów, odcinających się od tradycji malarstwa kapistowskiego. W tym roku Wróblewski maluje także cykl ośmiu obrazów pt. *Rozstrzelenia*. Planuje antywojenną wystawę złożoną z prac studentów łódzkiej, krakowskiej i poznańskiej Akademii. Radykalnie formułuje wymagania wobec twórców. Obrazy muszą mieć te same wymiary i przedstawiać człowieka w zaproponowanej przez niego skali. Bierze też udział w Festiwalu Szkół Artystycznych w Poznaniu – wydarzeniu propagującym socrealizm w szkolnictwie artystycznym.

Przed ukończeniem studiów w 1951 roku aplikuje dwukrotnie o stypendium do ZSRR, ale jego podania zostają odrzucone. Po długim namyśle decyduje się wstąpić do PZPR. W socrealizmie widzi szansę na stworzenie sztuki powszechnej, dostępnej i zrozumiałej dla wszystkich. Raz opowiedziawszy się za doktryną, konsekwentnie się jej trzyma. Mimo tego jest stopniowo wykluczany z oficjalnego życia artystycznego. Maluje coraz mniej. W 1953 roku bierze ślub z Teresą Reutt. Rok później w jego obrazach zaczynają się pojawiać tematy

domowe – portrety kobiet i sceny rodzajowe. Ważny cykl obrazów – *Kolejka trwa, Ukrzeszowanie I* – powstaje w 1956 roku i jest pokazywany na wystawie w warszawskim salonie redakcji czasopisma „Po prostu”.

Wróblewski umiera w 1957 roku, podczas samotnej wycieczki po Tatrach, prawdopodobnie na atak serca. Okoliczności jego śmierci pozostają owiane tajemnicą, a doniesienia prasowe z tego czasu podają różne wersje wydarzeń. Wróblewski dla wielu współczesnych malarzy pozostaje postacią inspirującą. Jego radykalne myślenie, młodzieńczy upór w realizacji własnych celów, a potem rozczarowanie swoimi czasami i odrzucenie przez rówieśników, tworzą sylwetkę tragiczną. Niejeden historyk sztuki czy artysta chciałby wiedzieć, jaka byłaby sztuka Wróblewskiego, gdyby mógł doczekać do lepszych dla siebie czasów.

Poniżej zaprezentowane zostały teksty Wróblewskiego o własnych obrazach i nastrojach oraz fragmenty wspomnień Janusza Boguckiego i Witolda Damasiewicza.

Tekst 1:

„Jego obrazy są ordynarne, widoczne z daleka, rażą z bliska swoją wyrazistością, każda kula czy ryba jest bardziej konkretna niż naturalny przedmiot, np. głowa oglądającego. Wszystko w obrazach jest na wierzchu i woła najprostszymi słowami o radości i sile”

*Z przewodnika dla robotników z wystawy Sztuki Nowoczesnej w Krakowie w 1948r.,
Andrzej Wróblewski nieznany, red. J. Michalski, Kraków 1993, s. 270-271,
tekst cytowany dzięki uprzejmości Fundacji Andrzeja Wróblewskiego*

Tekst 2:

„...Moje zadania jako malarza pojmuję w sposób następujący:

1. Staram się, żeby obraz działał jak najsilniej, to znaczy, żeby przyciągał wzrok i zmuszał patrzącego do określonych przeżyć.
2. Chciałbym, żeby obraz działał jednoznacznie, to znaczy, żeby sama treść przeżycia u widza była taka, o jaką mi chodziło żeby była u różnych widzów jednakowa.
3. Stwarzam w sobie samym takie warunki psychiczne, aby wykonany obraz działał optymistycznie. (...)
4. Ponieważ, organizując pracę, mogę dysponować zakresem materiału obserwacyjnego – staram się czerpać z najpospolitszego życia, wspólnego jak największej liczbie ludzi. Pracuję więc nad najcodzienniejszymi zjawiskami (niebo, domy, ryby), najpopularniejszymi barwami, nad nastrojami najpotrzebniejszymi (poczucie siły, wesołości), wreszcie nad najbardziej podstawowymi formami”.

1948/1949

*Andrzej Wróblewski nieznany, red. J. Michalski, Kraków 1993, s. 95,
tekst cytowany dzięki uprzejmości Fundacji Andrzeja Wróblewskiego*

Tekst 3:

Janusz Bogucki: Nie był (...) w najmniejszym stopniu karierowiczem ani też ugodowcem ulegającym ciśnieniu koniunktury. Łączył w sobie w sposób osobliwy żarliwość wyznawcy ze skłonnością do pedanterii i uporu. Do obranego celu ideowego dążyć potrafił z żelazną konsekwencją, zwalczając wszelkie przeszkody, nie tylko zewnętrzne, ale i te, które napotykał w sobie. Gdy przekonany został o słuszności realizmu socjalistycznego – uczynił wszystko by przyswoić sobie tę – jak wówczas mawiano – metodę twórczą. Przeprowadzał jakby na samym sobie bezwzględną operację (...).”

*Andrzej Wróblewski. W 10-lecie śmierci. Referaty i głosy w dyskusji
z konferencji w Rogalinie 4 maja 1967 roku, „Monografie Muzeum
Narodowego w Poznaniu”, t. V, red. Kazimierz Malinowski, Poznań 1971, s. 43.*

Janusz Bogucki (1916-1995) – historyk i krytyk sztuki, kurator wystaw.

Tekst 4:

Witold Damasiewicz: Sylwetka Andrzeja Wróblewskiego jest w moich oczach postacią bardzo typową. Niewątpliwie był również na zewnątrz typem intelektualisty i to tego znanego nam dobrze od kilkunastu lat – intelektualisty zażenowanego, trochę zawstydzonego tym, że wypadło mu na tej planecie parać się sprawami bytowymi, które jakoś nie bardzo godzimy w sobie wzajemnie z obrazem jednostki myślącej. (Przypomnę jego charakterystyczny strój. Który z resztą widzimy w wielu obrazach Andrzeja. Była to marynarka z wąskimi kłapami, wielokrotnie malowana w Rozstrzelaniach (...) uszyta z materiału płóciennego, stąd łamliwego. Szkicował ją w wielu studiach. (...) Poza tym można go było widzieć często w szaliku, który przypominał niektóre autoportrety i w poważnym charakterystycznym kapeluszu, co w łączności z twarzą, niezwykle młodą, w pierwszych latach mojej z nim znajomości optymistyczną, później bardziej już tragiczną, dawało w całości szczupłą figurę o bardzo rozumnym wysokim czole i bardzo jasnych oczach, o zdecydowanym zaciemnieniu w źrenicach. W zgodności ze zwyczajem inteligenta XX wieku, Andrzej często był spotykany w krótkich spodenkach, gdyż nigdy nie zaniedbywał swoich zamiłowań sportowych; lubił chodzić w góry, używał roweru i sportów wodnych. Przy tym drobnym układzie ciała charakterystyczną niespodzianką była siła fizyczna Andrzeja.”

*Andrzej Wróblewski. W 10-lecie śmierci. Referaty i głosy w dyskusji
z konferencji w Rogalinie 4 maja 1967 roku, „Monografie Muzeum
Narodowego w Poznaniu”, t. V, red. Kazimierz Malinowski, Poznań 1971, s. 25.*

Witold Damasiewicz (1919-1996) – malarz, grafik, pedagog. Członek Grupy Samokształceniowej.

Tekst 5:

„Czuję się zdrow na ciele i chory na umyśle (melancholia priodica). (...) W myśl założenia jestem obecnie wykończony; moja trasa była: Wisła – Zwardoń na nartach. Zwardoń–Zakopane kolejną, w Zakopanem czterokrotny zjazd z Kasprowego i do domu. Nie widziałem po drodze ani jednej ładnej twarzy. Dobrze mi zrobiło wywracanie się na nartach przy dużej szybkości. Spotkałem dwóch narciarzy którzy jeździli gorzej ode mnie. (...) Samotna podróż poszła mi doskonale – nauczyłem się kląć expedite o godzinami czekać na pociąg z kamienną twarzą”.

Z niedatowanego listu do Anny Porębskiej,
Andrzej Wróblewski nieznany, red. J. Michalski, Kraków 1993, s. 280,
tekst cytowany dzięki uprzejmości Fundacji Andrzeja Wróblewskiego

SCENARIUSZ 1: ROZSTRZELANIA

Czas pracy:

45-90 min + działanie twórcze 45 min

Materiały i środki dydaktyczne:

Karta pracy, reprodukcje obrazów Wróblewskiego, fragmenty wypowiedzi Andrzeja Wajdy, tekst piosenki Jacka Kaczmarskiego, fotografia roku 2013 z konkursu Word Press Photo.

Potrzebny sprzęt:

Komputer, rzutnik, łącze internetowe.

Najważniejsze zagadnienia:

- metaforyczne i dosłowne środki przedstawienia sytuacji bezpośredniej przemocy w sztuce i fotografii;
- malarstwo jako przepracowanie traumy wojennej;
- twórczość i doświadczenie życia w powojennej Polsce;
- poszukiwania odpowiednich form wyrazu w sztuce: między realizmem a nowoczesnością.

Pojęcia:

Surrealizm

Postaci:

Andrzej Wróblewski, Jacek Kaczmarski, Andrzej Wajda, Paul Hansen.

Cele ogólne:

- uczeń zna argumenty i potrafi podjąć dyskusję o przedstawieniu cierpienia w sztuce i fotografii;
- uczeń wypracowuje język komentowania przedstawień przemocy potrzebny do analizy tematów silnie nacechowanych emocjonalnie;
- uczeń zapoznał się z problemem godności osoby fotografowanej i etyki fotografa-dokumentalisty.

Cele szczegółowe:

- uczeń potrafi zanalizować i interpretować obrazy Wróblewskiego;
- uczeń potrafi przywołać inne teksty kultury, które wzbogacają analizę obrazów;
- uczeń potrafi nawiązywać w analizie problemów kultury dwudziestowiecznej do zjawisk kultury aktualnej.

Działanie twórcze:

Czas trwania:

45 minut

Treści kształcenia:

- psychologiczne działanie barw;
- emocjonalna i symboliczna rola barwy;
- wiedza o formie plastycznej.

Cele:

- inspirowanie własnej twórczości poprzez ukazanie związków między wiedzą teoretyczną a własną twórczością;
- kształtowanie umiejętności rozumienia ekspresji innych twórców na podstawie obserwacji ich dzieł.

Czy śmierć może mieć kolor niebieski? Rozstrzelania Andrzeja Wróblewskiego

W roku 1941 jako czternastoletni chłopiec Andrzej Wróblewski był świadkiem śmierci ojca, który zmarł w wyniku ataku serca podczas rewizji wojsk sowieckich w mieszkaniu rodziny Wróblewskich w Wilnie. Osiem lat później, w roku 1949, Andrzej Wróblewski namalował cykl ośmiu obrazów przedstawiających rozstrzelania i egzekucje. Na obrazach z tej serii często pojawia się sylwetka chłopca, przypominająca o wojennej traumie malarza.

Obraz 1

Andrzej Wróblewski, Rozstrzelanie surrealistyczne (Rozstrzelanie VIII), 1949, olej na płótnie, 130 x 199 cm
Muzeum Narodowe w Warszawie

1. Czy obraz opowiada historię jednego czy wielu mężczyzn?
2. W jakim pomieszczeniu się znajdują? Gdzie stoi ich oprawca?
3. W kilku zdaniach opiszcie pozę mężczyzny ubranego w niebieski garnitur i mężczyzny w szarym garniturze, który znajduje się na środku kompozycji. Jaki ruch wykonują, czy należą do świata żywych czy umarłych?
4. Z jakiego kierunku pada światło na obrazie? Czy wszystkie cienie odpowiadają przedstawionym postaciom? Do kogo należy cień przy lewej krawędzi obrazu?
5. Alternatywny tytuł tej kompozycji to „Rozstrzelanie surrealistyczne”. Jakie cechy obrazu na to wskazują?

 Surrealizm – kierunek w sztuce ukształtowany w latach 20. XX wieku, wyrastający z zainteresowania działaniem ludzkiej podświadomości, w szczególności marzeniami sennymi, halucynacjami i zanikami pamięci. Nadzwyczajne pobudzenie wyobraźni inspirowało twórców literackich skupionych w Paryżu wokół André Bretona, a w późniejszych latach także malarzy. Ich obrazy łączą elementy świata rzeczywistego z przedmiotami fikcyjnymi, czasem przedstawiają nowe uduchowione obiekty. Malarze surrealistyczni często korzystali z iluzyjnych środków przedstawiania przestrzeni, manipulowali perspektywą, skalą, światłem, tak by stworzyć wizję niezwykłą, nieznaną z codziennego doświadczenia.

Tekst 1:

Przeczytajcie tekst piosenki Jacka Kaczmarskiego, zainspirowany cyklem *Rozstrzelań* Wróblewskiego.

Rozstrzelanie (wg obrazu A. Wróblewskiego)

Raz! Dwa!
To tylko rozstrzelanie cieni
Wbijanie w ścięty wapnem świat
Nie ma już trawy stońca kamieni
To tylko rozstrzelanie cieni

Trzy! Cztery!
To z ubrań wytrząsanie ciał
Bo traci właśnie kształt wymierny
Každy kto kiedyś kształt swój miał
To z ubrań wytrząsanie ciał

Cztery! Raz!
To zapatrzenie w drogę kuli
Grzęznący w głąb źrenicy lęk
Nie ma plutonu gmachów ulic
To zapatrzenie w drogę kuli

Pięć! Dwa!
Nienaturalne kończyn pozy
Matowy martwej skóry blask
Milczenie obliczonej grozy
Nienaturalne kończyn pozy

Trzy! Pięć!
To przechodzenie światów boso
Łot w smudze mroku w biały dzień
Minął bez echa krótki łoskot
To przechodzenie światów boso

Dwa!
To tylko rozstrzelanie cieni
To tylko pięć
Razy
Ja

1980

 Jacek Kaczmarski (1957-2004) – poeta, kompozytor, piosenkarz, autor tekstów. Był twórcą kultury opozycyjnej w czasach PRL, w świadomości wielu związanych z etosem Solidarności. Największą popularność zyskały jego utwory, które w sposób metaforyczny odnosiły się do problemów społecznych i politycznych komunistycznej Polski, takie jak *Mury*, *Nasza klasa*, *Przedszkole*, *Ołtawa*.

1. Liczby rozpoczynające zwrotki odnoszą się między innymi do numeracji kolejnych obrazów cyklu *Rozstrzelań* (I-VIII). Do czego jeszcze mogą nawiązywać?
2. W jaki sposób Kaczmarski opisuje ciała i pozy przybrane przez postaci z obrazu? Który moment egzekucji przedstawia? Czy ofiary już są martwe („To z ubrań wytrząsanie ciał”) czy jeszcze czekają na rozstrzelanie („To zapatrzenie w drogę kuli”)?

Obraz 2

Andrzej Wróblewski, *Rozstrzelany*
(*Rozstrzelanie z gestapowcem, Rozstrzelanie VI*),
1949, olej na płótnie, 118 x 89 cm,
własność prywatna

1. Czy figura gestapowca jest zwrócona do oglądającego obraz przodem czy tyłem?
2. Czemu nie widać jego twarzy?
3. Gdzie rozgrywa się scena egzekucji? Czy białe tło daje nam możliwość wyobrażenia sobie jakiegokolwiek scenarii? Zaproponujecie potencjalne miejsce akcji dla tego zdarzenia.
4. Jaki scenariusz dźwiękowy można by napisać do obrazów Wróblewskiego z tego cyklu? Czy są one ciche czy głośne? Jaka byłaby ostatnia rozmowa kata i jego ofiary?

Obraz 3

Andrzej Wróblewski, *Matka z zabitym dzieckiem*,
1949, olej na płótnie, 120 x 90,5 cm,
własność prywatna

Chociaż obraz *Matka z zabitym dzieckiem* nie należy do cyklu *Rozstrzelania*, jest często przywoływany w ich kontekście. Namalowane w tym samym roku płótno opiera się na podobnej metaforze: ciała koloru niebieskiego to ciała osób nieżyjących. Z pozoru obraz wygląda na sielską scenę rodzajową, w której kobieta w letniej sukience przytula do siebie rozebrane dziecko. Znając znaczenie koloru niebieskiego w malarstwie Wróblewskiego, zamiast rodzinnej sytuacji możemy widzieć tęsknotę i smutek matki, której dziecko zginęło podczas wojny.

1. Przedstawienia egzekucji, wojny czy przemocy w kulturze masowej zazwyczaj budowane są na różnych odcieniach czerwieni. Dostowne nawiązanie do krwi jest bardzo sugestywne i niemal automatycznie działa na emocje oglądającego. Jaki efekt osiąga Wróblewski, zastępując kolor czerwony niebieskim? Jakie emocje może wzbudzić u oglądającego?
2. Przeczytajcie fragment wspomnienia Andrzeja Wajdy, w którym tłumaczy on użycie koloru niebieskiego przez Wróblewskiego w sposób bardziej prozaiczny. Pamiętajcie, że ta anegdota nie unieważnia Waszych wcześniejszych wniosków.

Tekst 2

„[Wróblewski] był człowiekiem bardzo ironicznym. Wszystko, co stanowiło prawdziwą tajemnicę jego postępowania, obracał w żart. Bardzo niechętnie ujawniał swoje prawdziwe oblicze, nie lubił zwierzeń i osobistych wynurzeń. Kiedyś spytałem go: „Dlaczego wszystkie postacie zabitych malujesz błękitem?”, odpowiedział mi: „Mam dużą tubę błękitu pruskiego, a to, jak wiesz, jest bardzo wydajna farba”. Wiedziałem, że ci wszyscy zmarli przychodzą do niego. Nie potrafił opędzić się od nich, gdyż śmierć towarzyszyła mu nieustannie.”

Za: K. Sienkiewicz, *Andrzej Wróblewski. Rozstrzelania*, www.culture.pl/baza-sztuki-pelna-tresc/-/leo_event_asset_publisher/eAN5/content/andrzej-wroblewski-rozstrzelania,
[dostęp: luty 2013]

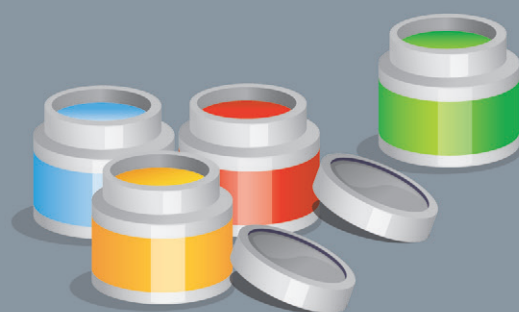
 Andrzej Wajda (ur. 1926) – reżyser filmowy i teatralny. Był członkiem Grupy Samokształceniowej, utworzonej w 1949 roku przez Przemysława Brykalskiego, Alę Bunsch, Witolda Damasiewicza, Barbarę Gąsiorowską, Konrada Nałęckiego, Andrzeja Strumiłło, Andrzeja Wróblewskiego – wtedy studentów krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Oddolna inicjatywa była sprzeciwem wobec profesorów i nauczaniem przez nich stylowi w malarstwie, koloryzmowi. Studenci, odrzucając ich metodę i nauczanie, uznali, że powinni kształcić się samodzielnie. Zorganizowali około dziesięciu spotkań dyskusyjnych, podczas których spierali się o misję sztuki. Te studenckie seminaria odbywały się w domu Wróblewskiego i w akademiku ASP.

Zastanówcie się, w jaki sposób współcześnie przedstawiane są ofiary obecnych konfliktów wojennych. Przejrzyjcie doniesienia prasowe z ostatnich miesięcy. Odszukajcie na stronie międzynarodowego konkursu Word Press Photo zdjęcie roku 2013 (The Photo of the Year), które wykonał Paul Hansen. Przedstawia ono mężczyzn niosących ulicami Gazy ciała zabitych dzieci.

1. W jaki sposób na fotografii Paula Hansena przedstawiona jest śmierć?
2. O jakiej porze dnia odbywa się przemarsz mężczyzn? W jakiej scenerii? Dokąd prowadzi droga, którą idą?
3. Czy określilibyście tę fotografię jako „cichą” czy „głośną”?
4. Jakie widzicie różnice między przedstawieniem martwych ciał w obrazach Wróblewskiego i na fotografii Paula Hansena?
5. Czy obraz malarski lub fotograficzny jest w stanie oddać cierpienie pokazywanych osób?
6. Czy mamy prawo patrzeć na skrajne cierpienie osób, które są nam obce?
7. Czy fotografowanie osoby w momencie śmierci jest odebraniem jej prywatności, czy udokumentowaniem ostatnich chwil jej życia?
8. W jaki sposób media powinny relacjonować konflikty wojenne, zachowując godność pojedynczych bohaterów fotoreportażu?

Twórcze działania:

1. Przeczytajcie biogram Andrzeja Wróblewskiego i znajdźcie wypowiedź artysty o tym, jak postrzegał zadania stojące przed malarzem.
2. Korzystając z farb akrylowych żółtej, czerwonej, zielonej, błękitnej, brązowej, szarej i czarnej (lub w dowolnie wybranych przez Was kolorach) zamalujcie – każdy samodzielnie – kartki papieru formatu A3. Każdy z arkuszy zamalowany powinien zostać tylko jednym kolorem. Możecie również stworzyć pracę abstrakcyjną, wykorzystując jeden z kolorów. Zgromadźcie wykonane przez grupę prace.
3. Przez kolejny tydzień prowadźcie indywidualnie dziennik „nastrojów najpotrzebniejszych”, o których wspomina artysta. Postarajcie się każdego dnia nazwać swój nastrój jednym lub dwoma słowami. Wykonajcie minimum jedną notatkę dziennie.
4. Wróćcie do Waszych malarskich prac i zastanówcie się, czy któryś z zapisków mógłby stać się tytułem jednej z nich.

www.fwpn.org.pl

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

1927 — 1957

2012 —

FUNDACJA
ANDRZEJA
WRÓBLEWSKIEGO